

saa ganske rigtigt, thi denne Børlen medfører tillige, at det ingenlunde er vanskeligt at beregne, naar en saadan Conjunctur nærmer sig sin Afslutning, og altsaa vil enhver fornuftig Mand, der kan overflue Forholdet, ikke oversee, at der vil følge en opadgaaende Conjunctur ovenpaa, og jeg troer derfor, at hvis denne Lov blev givet uden at have nogen Tidsgrænse, og der da senere skulde komme en Periode, hvori Eiendommene bleve reducerede til en overordentlig ringe Værdi, saa kunde det stille sig saaledes, at saa at sige samtlige Fæstere trængte sig til for at erhverve Eiendom for en overordentlig ringe Pris, hvilket de vilde faae efter hvad der til den Tid virkelig gaves for Jordeiendomme her i Landet, og altsaa ganske stemmede med Loven, men hvorved de nuværende Eiere kunde blive aldeles ødelagte. Derfor kan jeg ikke nægte, at Loven for mig vilde have mindre Betænkelse, dersom dens Gyldighed var indskrænket til en given Frist, hvormed jeg forøvrigt ingenlunde vil have udtalt, at den nuværende Periode i nogen Henseende kan formenes at være en saadan, hvor man med Sikkerhed kan beregne de Chancer, der kunne forestaae, end ikke i de nærmeste Aar. Dette vilde vel mere høre til at omtales, naar der var Spørgsmaal om Lovens Vedtagelse i dens Almindelighed paa nærværende Tidspunkt, end til nærværende Paragraph, men til denne kan dog det Spørgsmaal knyttes, om man ikke skulde tilføie et andet Aarstal som Slutning for Lovens Gyldighed til det, der er anført for at angive Begyndelsen for dens Virksomhed, og jeg har derfor troet allerede nu at burde bringe det paa Bane. Hvad det andet Spørgsmaal angaaer, som er blevet meget omventileret mellem den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavn (Mourier) og den ærede Ordfører, nemlig, hvorvidt man bør skjelne imellem den saakaldte lettere og stærkere Fæstetvang, og om man kan anvende Loven, hvor den stærkere Fæstetvang finder Sted, men ikke ved den lettere, da vil jeg oprigtigt tilstaae, at jeg for et Par Aar siden har været meget tilbøielig til at dele Anskuelse med den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavn, idet jeg har troet, at det var ønskeligt, at Forholdet blev holdt samlet, fordi man derved løb mindre

Fare for at komme til at forurette Eiere; thi det er klart, at, naar den Klasse, som Eiere danne, er større, saa vil dens Interesse lettere finde Anklang i Nationen, end naar den er mindre. Altsaa i den Henseende troede jeg, at der var mere Fare for, at Eiere kunde blive uheldigt behandlede, naar man indskrænkede Lovens Anvendelse, men ved nærmere Overveielse af Forholdet var jeg, allerede forinden jeg saae den meget grundige Betænkning, som foreligger os, kommen til den samme Anskuelse, som Udvalgets Fleertal har vedkendt sig, og som er optagen i Paragraphen, nemlig at man kun bør anvende Loven, forsaavidt man iøvrigt vil gaae ind paa den, der, hvor den stærkere Fæstetvang er tilstede. De Grunde, som derfor have været anførte, have for mig været aldeles overbevisende, og jeg troer, at man i det Hele gjør meget rigtigt, naar man vil behandle denne Sag, da at indskrænke dens Omfang saa meget som muligt; thi det er vistnok saa, at den sande Retfærdiggjørelse, den skal finde, maa søges i den eiendommelige Charakter, som Fæsteforholdet har antaget her i Landet, og i den Interesse, som det har for Jordbruget i det Hele her i Landet, at Fæsteforholdet, som tidligere har været et naturligt Forhold paa Gaardene, ikke længere er et ønskeligt Forhold for de større Jordbrug, idet det altfor meget hæmmer den frie Bevægelse og Udvikling. Altsaa med Hensyn til dette, som er et af Hovedpunkterne af Udkastet, vil jeg aldeles tiltræde, hvad der findes i Paragraphen; men derimod er der et andet Afsnit i Paragraphen, nemlig det næstsidste, ved hvilket jeg har overordentlig store Tvivl. Det forekommer mig nemlig, at, naar man seer paa det hele Forholds Udvikling, og netop gaaer ud fra, at den Tilstand, hvori Fæstegodset nu befinder sig, er en Overgangstilstand, som man maa ønske vil udvikle sig til en klar og bestemt Retstilling, da kan denne Overgang jo aabenbart skee i to Retninger; den kan enten skee saaledes, at Gaardene gaae over til Selveiendom, og derved ud af den almindelige Fæstelovgivnings Omraade, og da er Formaalet opnaaet; men det kan ogsaa skee saaledes, at der indtraadte et andet Forhold, som ikke leed af de Ulemper, som de nuværende